

7.
2

DESIDERII ERASMI ROTTER
DAMI VTRIVS QVE LINGVAE
DOCTISSIMI CONCIO DE
PVERO IESVA PVERO IN
SCHOLA COLETICA NV.
PER LONDINI INSTI
TVTA PRONVN
CIANDA

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

[1510]

Concio de puero Iesu pronouncianda a puero in schola.

Ver apud pueros verba facturus de ineffabili puero Iesu non optarim mihi Tullianam illam eloquentiam: que breui atque inani voluptate aures delinuat. Quantum enim abest Christi sapientia a sapientia mundi (abest autem ab imenso intervallo) tantum oportet christianam eloquentiam a mundana differre eloquentiam. Sed illud vna mecum ardentibus votis impetretis velim ab optimi Iesu optimo patre deo: a quo seu fonte bonorum omnium summa profiscitur: quique solus fecundo illo suo spiritu linguas infantium reddit disertas/ ut et lactentium ore laudem absolutam de primordio solutus ut quemadmodum omnis nostra vita non alium exprimere debet quam ipsum de quo diximus Iesum: ita et oratio nostra illum sapiat/ illum referat/ illum spiraret: qui et verbum est patris: et verba vite solus habet: cuius sermo inuisus et efficax penetrantior est quo vis gladio incipit ad intimos etiam cordis recessus penetrans: utque ipse de cuius ventre flumina promanant aque viue: non grauetur per organum vocis nostre veluti per cannalem in omnium vestrum animos influere: multoque grauius celestis irrigare succo. Id ita futurum confido commilitones mei charissimi/ si pijs votis purgatas ac vere sitientes aures adiungetis: eas videlicet aures que eternus ille sermo requirit in Euangelio. Qui habet (scilicet) aures ad audiendum audiat. Nos porro cur non audeamus rem hanc arduam quidem illam sed tamen piam aggredi? presertim ipso adiutore deo: in quo hoc plus potest mortalis infirmitas/ quo minus suis vitis viribus: et in quo Paulus omnia se posse gloriatur. Iam vero cum tanto studio flagrent isti/ qui mundanę hoc est diabolice militię dedere nomina ut suum quique ducem laudibus vehat: nobis quid prius aut antiquius esse debet quam ut preceptorem vindicem/ imperatorem nostrum Iesum/ at eundem quidem omnium sed tamen peculiariter nostrum id est puerorum principem: certum pijs celebremus preconijis. Sed imprimis cognoscere studiamus: cognitum laudemus: laudatum amemus: amatum exprimamus atque imitemur: imitantes eo fruamur: fruente immortali felicitate potiamur. Sed in tam vberem tamque imensam rerum copiam/ unde queso initium aut vbi finem nostra reperiet oratio? cum

is de quo loq̄ paramus fōs sit v̄l vt verius dicā Oceanus bonos
oīm. Verum vt ipse natura incōprehensus & infinitus / tñ sese
velut in arcūm cohibuit contraxitq; : itidē & nostra oratio in
explicandis eius laudibus / quē modum adhuc nescit / modū tñ
ip̄a sibi faciat oportet. Equidem tria potissimū esse video: quę
v̄l discipulorum v̄l militum animos solēt ad grauit̄ agendū
inflāmare: ducis admiratio / amor / & premiū. Itaq; quo precepta
tori nostro ac duci Iesu studijs alacriorib⁹ pareamus: agedū sin
gulatim hęc in eo pia curiositate consideremus. Primo loco q̄
fit suspiciēdus vndiq; ac stupēdus: deinde q̄topere diligendus
atq; ob id imitādus: postreō q̄ igēs dilectiōis fructus. Ac mos
quidem est Rhetorum in hoc dicendi genere illustrium princi
pum adhibere exēpla: videlicet quo collatiōe crescat is quē co
nantur laudibus attollere. Verum imperator noster vsq; adeo
superat omne celsitudinis humanę fastigium: vt quicquid sūtū
uis egregium adhibueris tenebras admoueris non lucē. Cuius
enim imagines ac nataliū splendor non videatur esse summus:
si cum Iesu componas: qui quidem ineffabili imo etiam incogi
tabili ratione deus a deo semper absq; tempore nascitur eterno
summoq; parenti per omnia equalis. Q; q̄ huius v̄l humana na
tuitas nonne facile regum omnium claritatem obscurauerit /
q̄ppe q̄ stupente rerum natura / aucthore patre / afflāte spiritu / p
nubo angelo / citra virilem operā virgo de virgine / cœlitus gra
uida natus est homo in tēpore: at rursum ita natus homo vt ne
q; deus esse desineret / neq; sordium nostrarū quicq; oio contra
heret. Iam vero quid eo fingi potest amplius / qui infusus per
omnia nullo tamen loco cohibitus in se ip̄so manet immēsus.
Quid illo ditius: qui summum illud est bonum : a quo bona p
manant onunia: nec tñ ip̄e diminui potest. Quid illustrius eo: q̄
splendor est paternę glorię: quiq; solus illuminat omnē homi
nem venientem in hunc mundum. Quid illo potentius: cui pa
ter omnipotens vniuersam tradidit potestātē in cœlo & in terra
Quid efficacius eo: qui simplici nutu condidit vniuersa: ad cui
us iustum silecit mare: vertūtur rerum species: fugiunt morbi
concidunt armati: pellunt demones: seruiūt elementa: scindūt
petrę: reuiuiscunt mortui: respiscunt peccatores: deniq; nouan
tur omnia. Quid augustius eo: quē admirantur superi: tremūt
inferi: medius hic orbis supplex adorat: ad cuius cōparatiōē

summ' reges nihl' aliud q̄ vermiculos esse sese cōfētētur. Quid
eo forc' us atq; inuictus / qui solus mortem alijs inuictam / sua
morte deuicit / ac Satanæ Ty. andē celesti virtute demolitus
est. Quid triumphantius eo / qui perfiactis ac spoliatis inferis
tor p̄ijs comitatus animabus: victor celos adise / ibiq; seder ad
dexteram dei patris? Quid illo sapientius / qui tam admirabili
ratione cuncta condidit / vt vel in apicula / tot tantaq; suq; sapi-
entia reliquerit miracula? quiq; tam stupendo rerum ordine
atq; harmonia nectit / conmet / administrat vniuersa / obiens
omnia / nec tamen a seipso discedens / oia mouens / ipse inmotus
omnia concutiens / ipse tranquillus / postremo in quo id quod
stultissimum est / vntatē sam mortalium sophorum sapie. tiam
longo superat intervalo. Cuius debet nobis esse grauior autho-
ritas / q̄ eius / de quo pater ipse palam est testificatus. Hic est fili⁹
meus dilectus in quo mihi cōplacui ipsum audite. Quid eque
reuerendum / atq; is / cuius oculis perspicua sunt omnia? Quid
perinde formidandum / qui solo nutu potest & animam & cor-
pus in tartara mittere. Quid autem formosius eo? cuius vultū
intueri summa est foelicitas. Deniq; si multis precium reddit
antiquitas: quid illo ātiquus? qui nec initium habet nec finem
est habiturus. Sed fortasse magis conuenerit / vt pueri puerum
admiremur / quando quidem hic quoq; stupendus occurrit: vt-
q; adeo quod illius est infimum / sublimus est ihs / que sunt apud
homines excelcissima. Quātus erat ille / quem infantulum vagi-
entem pannosum / abiectum in presepi / tamē celitus canūt āgeli
adorāt pastores / adorāt & que genuit / agnoscūt bruta animatia
Indicat stella / venerātur magi / timet rex Herodes / trepidat ois
Hierosolymā / sanc? āplectitur Simion / vaticinatur anna in spē
salutis erigūtur p̄ijs: o humilē sublimitatem / & sublimē humili-
tatem: Si noua nramur / quid simile vnq̄ aut factū aut auditū
aut cogitatū? Si magna suspicim⁹ / quid nro Iesu modis oib⁹
āplius: que nulla creatura posset vel exprimere voce / vel cogita-
tione cōcipere. Huius magnitudinē qui velis oratione cōpictri
is multo stultius agat: q̄ si conetur vastissimum. Oceanum an-
gusto exhaurire cyatho. Adoranda est eius immēstas magis q̄
explicanda / quam vel hoc ipso magis mirari cōuenit / quo min⁹
alsequimur. Quid in nos id faciam⁹? cū magnus ille precursor
indignū sese pronūciat / qui corrigia calciamētorum eius soluas

Agite igitur pueri suauissimi hoc tã inclyto puero Iesu precep-
tore/ hoc tam insigni duci sancta superbia gloriemur: hui⁹ sub
limitas vobis ad pie audiendū aios addat: in hoc vno nobis ipsi
placeamus: vt existimantes illius omnia nobis esse communia:
nos ipsos meliores arbitremur/ q̄ qui semel tali addicti imperato-
ri mundo vicissue sordidissimis vtq; dominis seruiamus.

Secunda pars

Sed admirantur & contremiscunt etiam demones: amant soli
p̄ij. Quamobrem altera huius orationis pars vt propius ad nos
pertinet ita est attētoribus auribus accipiēda: videlicet & quot
nominibus Iesus sit nobis amandus vel redamandus magis: vt
qui nos & nondum conditos ante omne tempus amarit in se in
quo iam tum erant omnia. Itaq; natua sua bonitate cum nihil
ei femus finxit autem nō quoduis animal sed hominē: & finxit
ad sui ipsius imaginem hoc est summi boni capaces: ac sacro sui
oris afflatu spiritum vita leni indidit. Ad hæc ceteris animanti-
bus imperio nostro parere iussis/ quin etiam angelis in nostri tu-
telam designatis/ lacrimosam hanc ac pulcherrimam mūdi fabri-
cam nostris addixit vsibus. In qua nos velut in admirabili quo-
dam theatro constituit: vt in rebus creatis opificis sapientiam
admiremur: bonitatem amaremus: potentiam veneremur:
quoq; id magis fieret tot sensuum adminuculis instruxit: tot ai-
dotibus ornauit/ tam perspicaci ingenij lumine condecorauit.
Quid hoc animãe fingi poterat vel admirabilius vel foelicius?
Sed o semper foelicitatis comitem inuidiam. Rursum serpentis
astu in peccatū hoc est plus q̄ in nihilum relapsus est miser. Sed
tu rursus optime Iesu/ q̄ inefabili consilio/ q̄ i iudito exemplo
q̄ incomparabili charitate/ tuū figmentū restituiti: nam ita resti-
uisti: vt labi propemodū expedierit: eamq; culpam quidā non
absurde foelicē vocauerit. Omnia debebamus cōditori: ac repa-
ratori plus q̄ omnia debemus. Vltro temetipm e regno patris in
hoc nostrū exiliū demisisti: vt nos paradiso exactos/ celi ciues
redderes: nostram humanitatē assumpsisti/ vt nos in tuę diuini-
tatis cōfortiū ascisceres: nostrū hūc limū induisti/ vt nos imorta-
litate gloria vestires: nostra tectus forma nobiscū in hoc calami-
toso mūdo cōplures annos ager voluisti/ vt vel sic in tu raperes
amōre: nudus i hāc lucē imo noctē emersisti nobiscū atq; adeo
pro nobis yagisti/ sitiisti/ esuristi/ alsiisti/ et ualsti/ laborasti/ delassa-
tus es/ eguisti/ yigilasti/ ieiunasti/ tot malis nostris obnoxius esse

uoluisti: vt nos ab omnib⁹ exēptos malis in tui hoc est sūmi bo
ni communionē affereres. Deinde per oēm sanctissimę vitę tuę
seruē q̄ efficacib⁹ exēplis animos nostros inflammas; q̄ saluta
rib⁹ p̄ceptis erudis ac formas; q̄ stupendis miraculis expegefa
cis; q̄ blādis monitis trahis; q̄ certis promissis inuitas; vt nō sit
alia cōmodior uia ad te nisi per te ipsum: qui vnus es / uia / ueri
tas & uita. Sed uiam nō iudicasti modo / uerū etiā aperuisti: dū
pro nobis uinciri / trahi / dānari / rideri / cedi / conspui / uapulare / p
bris affici / demū & i ara crucis agnus sine macula imolari uolu
isti; vt nos tuis uiculis solueres / tuis sinibus uulnerib⁹ / tuo leua
res sanguine / tua morte ad immortalitātē eueheres: i summa totū
te nobis ipēdidisti / vt (tui si fieri posset iactura) nos perditos serua
res; uitę redditis toties tuis apparuisti atq; i illis intuetibus patrē
repetisti; vt mēbra cōsiderent eo se puentura quo caput iam pre
cessisse cōspicerent: deinde quo magis cōfirmāres amicos patre
placato egregiū illud p̄petui amoris tui pignus misisti sacrū illū
spiritū / quo mortui mūdo longe uerius ac felicitius iā uiuerem⁹
in te q̄ nostro hoc spiritu uiuimus. Quis s̄o quid his summe cha
ritatis argumētis poterat accedere: ne hęc quidē tā multa tam
magna. s̄a grātissimo tuo in nos amoris sat erāt. Quis enī cōme
morare posset: quot martyrū mortibus nos ad hui⁹ uitę cōtēp
tum animas: quot uirginū exēplis ad cōinentiā accēdis: quot
sanctorū monumētis ad pietatē sollicitas; q̄ admirādis ecclesię
tuę sacramētis cōmunis pariter ac ditas; vt consolaris / erigis / ar
mas / doces / mones / trahis / rapis / mutas / trāsfomas nos arcanis
tuis litteris / in qb⁹ uiuas quas dā tui scitilulas cōdi uoluisti mag
nū amoris icendū excitaturas: si quis mō pia diligētia conetur
excutere deniq; q̄ uindiq; nobis obui⁹ es: ne qñ liceat obliuisci
tui. Ad hęc q̄ paternę tolleras peccātes; q̄ clemēter r̄cipis ad te
redeūtes: Nec iputas benefacta tua gratis: nec r̄spicientib⁹ n̄ra
iputas malefacta: vt su⁹ uide tacitis uellicas ac trahis instrūtib⁹
vt emēdas aduersis: vt allicis prosperis: vt oēm moues lapidē: vt
nūq; cessat ardētissima charitas in fouēdis / afferēdis / tuēdis / be
andis nob. Sed q̄ pauca de tā inumeris p̄striximus cōmilitones
& tā uideris q̄ sic imēsus beneficior; aceruus. Eat nūc q̄ uolēt &
Pylad / si Horestes / Pirithoos / Thesos / Damonas / ac Pythias uer
bis phaleratis efferat mera p̄ his / nugamēta. Atq; hęc qdē cōtu
lit vltro nihil p̄merit⁹ imo trāsfugis atq; hostrib⁹ & a q̄b⁹ nihil

oio mutui bñficij redit p̄ terat. Si medio r̄ b̄ officijs hoies ad
amā dū h̄ iem accēdimur: hūc cōditōrē vidicē / sic amācē / sic p̄
meri / ū / nō r̄ dā. mabim⁹? q̄ndō q̄dē hāc solā grām ille a nob̄ r̄poi
cit: quā tñ ipam in nostrū r̄fūdīt lucē ū. Adamas sanguie molles
cit hircio / aqua lē leones / pardi / dracones agnoscūt a. ref. tū bñ
ficiū: & o duric ā cordis humani plus q̄ ad mātīnā / si tā iaudita
charitate nō mīta fecit: o i gratitudinē plus q̄ beluinā si tātoꝝ meri
toꝝ p̄t obliuisci: o singul. rē ipudētā dicā an potius demētā / si
sic cōditus / sic r̄stitut⁹ / sic locupletat / tāta obrutus bñficiētia ad
tā as vocatus spes q̄cū amar p̄t: p̄t r̄ illū vnū in quo & a quo sūt
oia q̄q̄ nob̄ oia secū ipit. Porro aut̄ q̄q̄ hęc mortalis ois cōplec
tit⁹: in nos illi peculiariter debem⁹: p̄pterea q̄ in nostrū hoc ē pu
eroꝝ ordinē singul. i quadā pp̄fione atq̄ indulgētia suis lē
se plurib⁹ decorauit argumentis. Primū q̄ ita vt erat variū oracu
lis p̄missus puer puul⁹ nasci voluit: cū eiet imēsus. Preterea q̄
a. huc vteri virginē latebris iclusus / infantis itē nondū nati gestu
atq̄ exul anrē gau. sus ē salutari. Deide q̄ statū inocētū puerōꝝ
sanguie suā nauita: ē voluit cōsecrari: vt his q̄si velitib⁹ dux in
uictus bellū aspiciat. Adde his / q̄ mstāte morte triūphali Hie
rōsolimā venies / puerōꝝ occurſu atq̄ officio decorari / puerorū
voto suis laudes decātari maluit. Iā vero q̄ amācē q̄q̄ sollicitū
pueroꝝ patronū agit: cū matrib⁹ infantēs suos offerētib⁹ vt Iesu
cōtractu cōsecrāt: discipulis ne possent admitti vetātib⁹ idig
nās. Sinite (iq̄) puulos veniē ad me: neq̄ vero pueris bñdixit tā
tū / v. r̄uetiā negat vlli mortaliū aditū parere i regnū celoz̄: nisi
q̄ ad puuloꝝ formā descēderit. Rursum q̄ amācē et illud: cū tā
grauiter deterret ab offendēdis pusillis / affirmās magis expedī
vt molari saxo collo ailigato p̄ceps in mare dēt aliq̄s: vt vnū quē
liber ex his puulis offendat. Atq̄ his q̄ ifigne addidit eiōgiū ad
pueroꝝ cōmēdari onē. Amē dico vobis / angeli eorū sēp vidēt fa
ciē patris. Grātiās agit tibi hūc tuus tibiq̄ dicat⁹ grex Iesu p̄cep
tor / Iesu q̄sō vt sacras tuas man⁹ sēp admouēf velis: & ab oī scāda
lo p̄cul arceas. Quid illud / nōne magnū adns icēdiū: cū puerū i
medio collocatū disp̄f eū exēplū pp̄ōit Nisi iq̄s cōuersi fueritis
& efficiamini sicut puul⁹ iste nō intrabitis i regnū celoz̄. An nō
eodē p̄inet: cū Nicodēo seiscitātī / q̄ vita possit ad vitā imorta
lē p̄igerē iubet vt denuo r̄nascat hoc ē in puerū r̄deat. Vtq̄ adeo
Christo dāci nō placuit infantia: vt senes etiā cogat repuerascē
si mō velit i illi⁹ admitti cōsortiū: extra quē nulla saluus spes est.

Neq; vero a Christo dissona: Petrus cum admonet: vt tanq̄ nu
per editi infantes lac concupiscamus. Neq; discrepat Paulus Fi
lioli mei inquit quos iterū parturio: donec formeſt Christus
in vobis. Idē paruulos in Christo lacte potat. Multa sunt id ge
nus loca in mysticis lris: oīo Christianismus nihil aliud est q̄ re
nascētia q̄ pueraſcētia quēdam. Magnum igitur pueri: mag
num puerici sacramentum: qua Iesus tantopere delectatus ē.
Non contemnamus etatem nostram: quam verus ille rerum effi
mator tanti fecit. Tantum demus operam: vt eiusmodi sumus
pueri cuiusmōi diligit Iesus id est inno cuos puros/ dociles/ sim
plices: atq; illud interim meminerimus hanc deo gratam pueri
tiam/ non in annis esse sitā sed in animis/ non in temporibus sed
in moribus. Est enim preposterum quoddam nobiscq; magnope
re fugiendum puerorum genus: qui mento leui/ mente sunt hir
suta: & etate impubes/ vitiosa astutia senes sunt. Memorantur &
in Euangelio pueri Iesu crucem baiulantis irrisores: quorum no
mine matres iubet ille plorare: de quibus ita pronunciat. Si in vi
ridi ligno hęc faciunt: in arido quid facient? Est igitur nouum
quoddam pueritię genus quod a Christo probatur: pueritia ci
tra puerilitatem & omnino senilis quēdam pueritia: quę non an
norum numero constat/ sed innocentia/ sed ingenij simplicitate
An non id palam indicat Petrus: cum ait. Deponentes igit̄ oēm
maliciam/ & omnem dolum/ & simulationes/ & inuidias/ & de
tractiones: sicut modo geniti infantes rationabiles & sine dolo
lac concupiscite: vt in eo crescatis in salutem. Cur addidit ratio
nabiles? nēpe vt excluderet stulticiā: q̄ hui⁹ fere gratis consuevit
esse comes. Cur detrahit inuidias/ simulationes/ ac reliqua id ge
nus vitia? quę senum sunt quasi pecustaria: nimirum vt intellē
geremus Christi pueros simplicitate ac puritate estimari: non
natalibus. Ad eundem modum & Paulus. Malicia inquit paruu
li estote: sensibus autem perfecti. Q̄ est omnino in ipsa puero
rum etate natiua quēdam bonitas: ac velut vmbra quēdam ac
simulachrum innocentię/ vel spes potius atq; indoles futurę
probitatis/ mollis & in quēuis habitum sequax animus/ pudor
optimus innocentię custos/ ingenium vicij vacuum/ corporis
nitor ac veluti flos quidam vernantis: cui & nescio quo modo
quoddam spiritibus cognatum ac familiare: neq; enim temere
fit: vt quoties apparent angeli: puerili spem seſe offerant oculis.

meminerimus nos hic paucorum dierum hospites esse: vtq; cal-
caris opibus spretis mundi falsis honoribus per pios labores ad
celestem illam patriam expediti festinemus: in qua iam nūc ani-
mo viamus oportet: etiam si corporeis interim pedib⁹ terrā cō-
tingimus. Rursum quid admonuit in egiptum aufugiens: nisi
vt inquinatorū commercii modis oibus deuitemus: qui Iesum
in nobis hoc est innocentiam ac mundi neglectum conantur
extinguere. Quid vero docuit circūcitus: nisi vt omneis carnis
affectus ad Christum properantibus obstrepentes amputemus
ac tanq̄ in nobis ip̄is mortui solo Iesu spiritu ducamur ac vege-
temur. Quid docuit oblati in templo: nisi vt totos nos ab ipsa
tam infantia deo rebusq; sacris dedicemus consecremusq;: ac p-
tinus recenti adhuc mentis testa Iesum imbibamus: neq; enim
vlla gras ad discendam pietatem immatura est. Immo non est
alia magis tempestiua ad discēdum Christum q̄ ea que mundū
adhuc nescit. Iam ip̄i apud vos estimate pueri: puer ille sic natus
sic deo dicitur q̄ sanctis studijs t̄tam puericiam trāsegerit. Nō
ocio/non cibo/non somno/non ineptis lusibus/non stultis fabu-
lis/non euagationibus: quemadmodū puerorum vulgus facit:
sed aut parentum odsequijs/aut sacris orationibus/aut auscul-
tandis doctoribus/aut pijs meditationibus/aut sanctis ac serijs
cum equalibus pueris colloquijs. An non hęc & multa similia
summatim complexus est sanctus Lucas: cnm scribit ad hunc
modum. Puer crescebat & cōfortabatur plenus sapiētia: & gra-
tia dei erat in illo. An non palā videtis nouum puericie genus?
de pristinis pueris dictum est: stulticia colligata est in corde pu-
eri: de nouo hoc auditis plenus sapientia. Quid adhuc ætatis
lultitiam preteximus: cum audiamus non sapientem sed sapien-
tia puerum: videte vt omnem rerum ordinem hic puer inuertit
qui loquitur in Apocalipsi. Ecce ego noua facio omnia: pditur
sapientia senum: ac prudentia prudentium reprobat: ac pueri
implentur sapientia: nimirum hoc nomine gratias agens patri:
quoniā inquit abscondisti hęc a sapientib⁹: & reuelasti ea par-
uulis. Porro ne stultā huius mundi ac fucata sapientia affecta
remus: protinus adiecit & gracia dei erat in illo. Is vero demum
sapit: qui mundo desipit & nil nisi Christum sapit. Is non e phi-
losophorum libris/non e scoticis argutijs: sed lyncera fide cog-
noscitur: spe tenetur: charitate deuincitur. Iam vero q̄ multa do-

opere preciiū ē audire / q̄ apto fini Lucas Iesu pueritiā cōcluserit
Et Ies⁹ iquit p̄ficiebat sapiētia / etate / & gr̄a apd̄ deū & apd̄ hoies
Q̄ multa / q̄ paucis nos docuit: primū cum gratis accessione / pie
tatis item accessionem oportet copulari ne illud in nos iure dici
possit: quod in hoim vulg⁹ diuus dixit Augustinus. Qui maior
ē etate maior ē iūq̄tate. Neue i hoc pulcherrio certaie ūq̄ restem⁹
aut nos assequutos arbitremur: sed in morē currētū i stadio a ter
go relicta negligētes in āteriora nitamur: ac sēp a bonis ad meli
ora ab meliorib⁹ ad optia p̄ficēf coēmur: donec ad meiā hoc h⁹
vitę finē puētū erit. Socrates iā admodū senex p̄ide q̄ si nihil sci
ret: ita sēp̄t̄ & a quouis discere sitiebat. Itidem & nos quo
magis i Christo fuerim⁹ hoc min⁹ nob̄ placebim⁹: si mō vēr i
illo fuerim⁹ p̄gressi / adeo philastia / pestis ē & studioꝝ & p̄iera
tis ac iuxta Fabiū p̄cox illud ingeniorū genus non temere per
uenit ad frugem / vel eruditionis vel inocētē. Equidē nec ordi
nem ociosum esse puto / apud deum & apud homines vt intelli
gamus in primis dandam operam: vt vita nostra deo placeat: id
agētes human⁹ fauor vlt̄o cōsc̄quet̄. Nihil .n. virtute pulchri⁹
nihil amabilius / quam laus hoc magis sequi solet: quo min⁹ ap
petitur. Paucis vt potuimus vobis expressim⁹ s̄ ex c̄mplar pueri
quem & amare plurimū: & imitari studiosissime debem⁹. Atq̄
oio tantum videbimur amare: q̄tum fuerimus imitati. Rursū
tanto pleni⁹ imitabimur: quanto amabimus ardent⁹. Proinde
hoc ipsū ab illo cotidianis ac puris precib⁹ flagitem⁹: vt nobis
donet amore sui flagrare / sui similes euadere / hoc est: castos / pu
ros / icōtaminatos / mites / simplices / tractabiles / expertes fuci i g
natos / dolos / nescios inuidię / parentibus morigeros / p̄ceptorib⁹
dicto audientes / mūdi cōrēptores / rebus diuinis addictos / pijs
litteris intentos / nobis ipsis quotidie meliores / probatos superis
gratos hominib⁹ / odore bonę famę q̄ plurimos ad Christū alli
ciētes. Hęc inq̄ assidue flagitemus: hęc manib⁹ pedib⁹ q̄ con
sumur dū habilis etas / breui alioq̄ fugitura. Etenī si recte monuit
Fabius: optia st̄ti ac primo discenda: quid prius disci debet: q̄
Christ⁹: quo nihil ē meli⁹ / nimo quid aliud discēt oportet christi
anum / q̄ enim vnū quē nosse vita est æterna quē admodū ipse
testatur patrē orans in euāgelio. Id si curabim⁹ vtrūq̄: pro virili
gratiam referemus tam singulariter de nobis merito & illi refe
rendo gratiam: ipsum nobis lucrificemus. Referemus autē m

hoc precarius quo vehementius redamabimus: porro hoc magis
illud redamabim⁹ quo magis vita ac moribus exprimemus iam
quo magis exprimemus hoc magis ipso locupletabimur

Tertia Pars .

A: interim nonnullis forsitan succurret aio: durā hanc esse militi
am repudiatis oibus cū Christo crucem tollere. Sed meminerit
tis frēs dilectissimilongē diuersam mūdi & Christi esse naturā
Mundus ceu fucata meretrix prima fronte blandus nobis &
aureus occurrit postea quo ingrediare altius quo pprius inspicias
hoc magis/terra putida/fellita sunt oīa. E diuerso Christus pro-
cul intuentib⁹ durior apparet dū cruces videmus/ dum volup-
tatum ac vitę cōtemptum. Verum si quis fidenti aio totum se
in illum reijciat/reperiet nihil esse mollius/nihil expedit⁹ nihil
dulcius. Nisi forte verum non dixit veritas in euangelio cū ait.
Tollite iugū meū super vos & inuenietis requiem animabus
vestris:iugū.n. suaue est & onus meū leue. Hec nimirū vere est
ardua illa virtutis via: quā & olim tāto anteChristū/utcuq;
fōnauit Heliodus: primo aditu asperior: progressu sepe & faci-
lior & amenior. Sed quid tandem asperū videri potest? quo ad
tam ingens tā certū itur premiū: si iuxta sapientis dictum: spes
premijs minuit vim flagelli: quis in hac momentaria vita / non
leue/nō dulce iudicet? quo celestē illā & nunq̄ desiturā sibi pa-
re: vitam: eternū regnare cum Christo assidue: sūmū illud itue-
ri bonū: versari in angelorū cōtubernio: ab oī malorū metu pro-
cul abesse. Quis oro tantū hoc premiū nō vel sexcentis mor-
tibus emptum velit? Atqui hoc tantum donatiuum pollicetur
militibus suis imperator noster Iesus: qui neq; fallere potest: ne-
q; mētiri nouit. Iam apud vosmet ipsos expendite fructus: æter-
nitatem / ac magnitudinem: contra q̄ breue huius militiæ tem-
pus: nimirum haud longius ipsa vita / quæ: quid aliud est: q̄ va-
por ad exiguum tempus apparens/aut vnius horę somnium?
Sed agendum de hoc interim inestimabili premio sileamus: at
q; inspiciamus / q̄ abunde magna mercede dux noster militū
suorum labores etiam in hac vita compēset: q̄q̄ disparem me-
tant messem qui mandando militant: & qui moerent sub Christo
Iesu. Audiamus quid ipsi dicant impij in libro sapientię. Lassa-
ti sumus in vita iniquitatis & perditionis: ambulauimus vias diffi-
ciles: viam autem domini ignorauimus. Ille est aut mundus fu-
-

catis honorum simulachris: quę nihil aliud sunt q̄ mellita vene-
na: mox attractos & velut inauętoraros: deum immortalem / in
quas curas / quas sollicitudines / quas turbas / quę dispendia / quę
dedecora / in quam conscire mentis carnificinam / in q̄ infelicē
exitum miseris adducit: vt hic quoq; iam abunde magnas im-
pietatis pœnas dedisse videantur: etiam si nulli consequantur
inferi. At qui reiectis mundi fucis in Iesum hoc ē summum bo-
num omnem amorem curam studiumq; transferunt: totiq; ab
illo pēdent: ij iuxta promissum euangelicum non modo vitam
ęternam possidebunt / verum etiam in hoc seculo centuplū ac-
cipient. Quid est autem accipere cētuplū: Nēpe p fucatis bonis
vera / pro incertis certa / pro fluxis ęterna / p veneno tinctis syn-
cera / pro curis ocium / pro sollicitudine fiduciā / pro turbulentia
tranquillitatē / pro dispendijs vnitatem / pro flagitijs integritatē
pro conscientię secretum & ineffabile gaudiū / pro turpi atq; in-
fœlici exitu gloriosā ac triūphalem mortem. Spreuisti diuitias
amore Christi in ip̄o vero inuenies thesauros: reiecisti falsos ho-
nores in hoc longe eris honorator: neglexisti parentū affectus
hoc indulgentius fouebit te pater verus qui est in cœlis: p ni-
hilo habuisti mundanam sapientiā in Christo longe verius sa-
pies ac fœlicius: aspernatus es pestiferas voluptates in ip̄o mul-
to alias inuenies delicias breuiter vbi archanas illas & veras o-
pes Christi depulsa mūdi caligie videris: oīa quę prius arride-
bant quę sollicitabant / ea non solum nō admiraberis: sed perin-
de vt pestes quasdam fugies: reijcies: auerfaberis. Fit enim mirū
in modum / vt simul atq; cœlestis illa lux animos nostros peni-
tus attigerit: protinus noua quædā rerū oīm facies oboriatur.
Itaq; quod paulo ante dulce videbatur / nunc amarescit: quod
amarum / dulcescit: quod blandiebatur / horrescit: quod splendi-
dū ante / nunc sordidum: quod potens / infirmū: quod formosū
deforme: quod nobile / ignobile: quod opulentū / egenum: quod
sublime / humile: quod lucrū / damnū: quod sapiens / stultum:
quod vita / mors: quod expetendum / fugiendum: & contra vt re-
pēte mutata rerū specie / nihil minus esse iudices: q̄ id quod esse
videbatur. Ego in vno Christo compendio ac vera reperuntur
oīa bona: quorum inanes ac mēdaces imagies & ūbras seu p̄sti-
gias mundus hic oñdit quas miserū mortaliū vulg^o t̄to ai tu-
multu / t̄tis dispendijs / tantis periculis p fas nefasq; persiquit.

Quam obsecro beatitudinem cum hoc animo conferre queas? qui iam liber sit ab errore / liber ab affectibus / securus / semp gau- des ob testimonium conscientie / nulla de re sollicitus / altus / sub- limis / ac caelo proximus : iam p̄ supra sortem humanam / qui in Christo excelsissima petra nixus / omnes huius seculi fucos / tu- multus / procellas ex alto rideat : negligat : vel potius committere- tur. Quid autem timeat is? qui propugnatorem habeat deum / gno- miniam. At summa est gloria pro Christo ignominiam pa- ti / paupertatem . At eam sarcinam lubens abijcit : qui quis ad Christū properat / mortem. At ea maxime in votis est : per quam scit sese ad immortalem esse transmittendum . Qua de re sit sollicitus : cuius pater caelestis etiam pilos habet annumeratos. Quid autem cupiat is : qui iam Christo possidet : omnia? Quid enim non commune membris & capiti? Iam vero quā est homi- nis non modo facultas / verum etiam dignitas : vnum esse men- brum sanctissimi corporis ecclesie / idem esse cum Christo / eā- dem carnem / eundem spiritum / communem cum illo habere patrem in caelis : Christum habere fratrem : ad communem cū illo hereditatem destinatum esse : breuiter iā non hominem esse sed deum. Adde his gustum quandam felicitatis futuræ : quæ pię mentes subinde percipiunt. Hęc nimirum viderat : hęc sen- ferat : propheta cum ait. Nec auris audiuit : nec oculus vidit : nec in cor hominis ascendit : quæ preparasti deus diligentibus te. Proinde charissimi sodales si dabimus operam : vt vere Christi mēbra simus : iuxta illud propheticum dictum. Iustus vt palma florebit : etiam in hac vita perpetua quadam adolescētia verna- bimus : non animo tantum / verum etiam corpore. Etenim quem admodum floridus ille Iesu spiritus in nostrum spiritum redun- dabit ita noster vicissim in suum corpus influet : & quoad fieri potest / in se trāformabit. Nec poterit tantus animi ac corporis nitor vestrum sordes ferre . Nam animus noster habitaculū est dei : animi domicilium est corpus : porro vestris & ipsa corporis quodāmodo corpus est . Ita fiet vt capitis puritati totus homo respondeat : donec peracta hac vita ad immortalitātē traducat̄

Epilogus.

Agite igitur optimi commilitones ad hanc tantam foelicitatem summis viribus enitamur: ducem nostrum Iesum vnum admiremur: quo maius nihil esse potest: imo sine quo nihil est omnino magnum: hunc vnū amemus sine quo nihil esse melius potest: imo extra quē nihil est omnino bonum hūc imitemur: qui solus est verum & absolutū pietatis exemplar: extra quem quisquis sapit/desipit: huic vni inheremus: hunc vnum amplectamur: hoc viro fruamur: in quo vno est vera pax/gaudium/tranquillitas/voluptas/vita/immortalitas. Quid multis: summa bonorum omnium: extra hunc nihil suspiciamus: nihil amemus: nihil appetamus: huic vni placere studeamus. Meminerimus nos sub illius oculis & illius angelis testibus/ quicquid agimus agere: Zelotypus est: nec vllas mundi sordes patitur. Quare purā & angelicam in illo viuamus vitam: ille sit nobis in corde/more/in omni vita: hunc penitus sapiamus: hunc loquamur hunc moribus exprimamus: in illo negociū/ocium/gaudiū/solacium/spem/presidium omne colloceamus: hic a vigilantium animis nunq̄ discedat: hic dormientibus occurret: hunc & litteræ nostræ & ludus etiam sapiant: per hunc & in hoc crescamus: donec occuremus in virum perfectum: & gnauiter obita militia perpetuum cum illo triumphum agamus in cœlis. Finis

bij

D. ERASMI ROTT. VTRIVSQUE LIN
GVAE DOCTISSIMI EXPOSTV
LATIO IESV CVM HOMINE
SVAPTE CVLPA PE
REVNTE

Cum mihi sint vni/ bona/que vel frōdea tellus

Vel olimpus ingēs continet

Dicite mortales que vos dementia cepis?

Hec aucupari vt undenis

Malitis: q̄ de proprio deposcere fonte

Adeo benigno et obuio.

Mendacesq; iuuet trepido miserog; tumultu

Vmbrias bonorum persequi.

Pauci me/ qui sum vere largitor & auctor

Felicitatis expetunt.

Forma rapit multos: me nil formosius ulq̄ est:

Formam ardet hanc nemo tamē:

Suspiciunt Ceras antiquaq; stemmata multi:

At me quid est illustrius?

Vt qui sum genitore deo deus ipse profectus

Genitrice natus virine:

Vnde fit vt mecum vix gestiat vnus et alter

Affinitatē iungere:

Maximus ille ego sum cęliq; soliq; mornarcha

Seruīre nobis cur pudet?

Diues idem et facilis dare magna et multa roganti;
Rogari amo: nemo rogat.
Sumq; vocorq; patris summi sapientia: nemo
Me consulit mortalium.
Ipse ego sum etheri splendorq; decusq; parentis:
Me nemo stupet aut suspicit.
Sum firmus iuxta ac iucundus amicus amico:
Me pariter ac meas opes
Candidus atq; lubens charis impartio: nemo hanc
Ambit necessitudinem.
Sum uia qua sola coeli itur ad astra: tamē me
Terit viator infrequens.
Cur tandem ignarum dubitat mihi credere vulgus?
Eterna cū sim veritas.
Pollicitis cur stulte meis diffidere perftas?
Cum sit nihil fidelius.
Auctor ad hec vitę cum sim vnicus ipsaq; vita:
Cur sordeo mortalibus?
Lux ego sum: cur huc vertūt sua lumina paucis?
Dux: cur grauantur insequi?
Viuenti recte certissima regula solus:
Aliunde formas cur petunt?
Ipse ego sum solus vera & sine felle voluptas.
Cum non times offendere?

Quid est q̄ ita fastidiosus?
Vnica pax animi:quin huc deponitis egri
Curas edaces pectoris?
Si benefacta truces etiam meminere leones:
Referuntq; belue vicem.
Respondere feri merito didicere dracones:
Si meminit officij canis.
Si redamant aquilę:redamant delphines amantem.
Cur efferatior feris
Me me non redamas homo? cui semel oia feci:
Quem condidi/quę sanguine
Afferui proprio:proprieq; a morte recepi
Dispendio vitę volens.
Si bos agnoscit dominum:si brutus asellus
Agnoscit altorem suum:
Cur me/solus homo male gratus nosse recusas?
Et conditorem & vindicem.
Vnus ego hic tibi sum cunctorum sūma bonorū:
Quid est quod extra me petas?
Quorsum distraheris per tot dispendia:grassans
Laboriosa inertia:
Sum placabilis:& pronus miserescere:quin hoc
Miser ad asylū cōfugis?
Idem iustus & implacabilis vltor iniqui:

Corpus ego atq; animū nutu sub tartara mitto:
Nostri metus vix vllū habet:
Proinde me: desertor homo secordia si te
Adducet in mortem tua:
Pretextum nihil est: in me ne reijce culpam:
Malorum es ipse auctor tibi.
Nam quid adhuc superest: si te neq; prouocat ardens
Suiq; prodigia charitas:
Obis marmoreū pectus: neq; mitigat unq;
Adeo profusa benignitas:
Si neq; tantarum spes vel certissima rerū
Expergeficit & allicit
Si neq; tartareę cohibet formido: gehennę
Nec vllus admoneat pudor:
Imo si durant magis hęc adduntq; suporem:
Tam multa tamq; insignia
Vt facile immanesq; feras chalybēq; petramq;
Rigore victo molliant:
Quid faciat pietas q̄b' artibus abstrahat vitro
Deuota morti pectorat
Inuitum seruare: nec est mentis: puto: sanę
Et patria prohibet equitas.

TELUS

IMAGO PVERI IESV POSITA IN LV
DO LITTERARIO QVEM NV
PER INSTITVIT
COLETVS

Discite me primum pueri/atq; effingite puris

Moribus/inde pias addite litterulas.

Carmen phalecium .

Sedes hec puero sacra est Iesu

Formandis pueris dicata / quare

Edico:procul hinc facestat/ aut qui

Spurcis moribus/aut inerudita

Ludum hunc inquinet eruditione .

Carmen lambicum

Non inuenusto antiquitas enigmate

Studij magistram /virginem

Finxit mineruã:ac litterarum prefides

Fingit camenas virgines.

Nnuc ipse virgo matre natus virgine

Prefideo virgineę gregis.

Et sospitator huius & custos scholę:

Adsunt ministri virgines

Pueros meos mecum tuentes angelis

Mihi grata ybiq; puritas

Decetq; studia litterarum puritas:
 Procul ergo sacro a limine
 Morum arceant mihi litteratores luem;
 Nil huc recipiant barbarum:
 Procul arceant illitteratas litteras:
 Nec regna polluant mea.

Aliud

Quin hunc ad puerum pueri cōcuritis omnes?
 Vnus hic est vite regula fonsq; pię.
 Hunc qui non sapiat huius sapientia stulta est:
 Absq; hoc vita hominis mors mihi crede mera est.

Saphicum

Cæperit faustis auibus precamus
 Semper augefcens meliore fato
 Hic noue sudor nouus officine

auspice Iesu.

lic rudis (tanq̄ noua testa) pubes
 itteras graias simul & latinas
 te fidem sacrā tenerisq; Christum

Combibet ānis.

Quid fuit leta sobolem dedisse
 Corporis forma/nisi mens & ipsa
 Rite fingatur studijsq; castis

Culta nitescat.

Stirpe ab hac sensim noua pullulabit

Ciuum proles: pierate mixta ac

Litteris pollens/breuitercq; regno

Digna britanno.

Ludus hic siluæ pariet futurę

Stemma:hinc diues nemus vnde quaę

Densius surgens decorabit auglum

Latius orbem.

Epitaphium Scurulę Temulenti Scazon.

Pax sit viator: tacitus hos legas versus:

Vt sacra verba mussitant sacerdotes:

Ne mihi suauem strepitus auferat somnum:

Reperatq; vigiles ilico sitis fauces:

Nam Scurula hocce sterto conditus saxo

Quondam ille magni clarus cuij mystes

Vt quibus octo lustra perbibit tota:

Oculis profundus deinde somnus obrepfit:

Vt fit benigno menbra cum madent baccho:

Atq; ita peractis suauiter bonis annis:

Idem bibendi finis atq; viuendi

Finit. Sed etiam me aliquis ebrium credat:

Aut somnare: qui ista dormiens dicam.

Vale viator: iam silenter abscede.

FINIS

Concio de puero Iesu.

Expostulatio Iesu ad mortales.

Carmina ad scholam pertinentia **Kaf sept.**

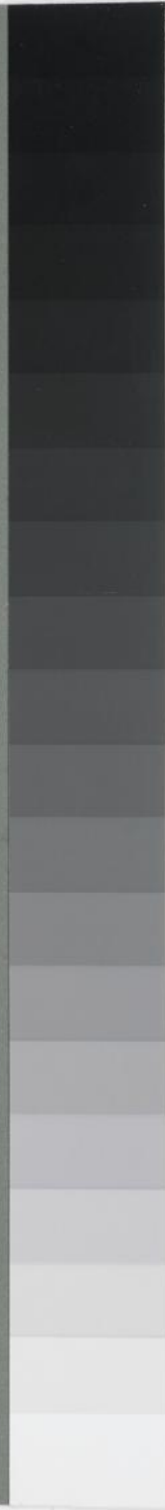

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	R	G	B	M	W	G	K	C	Y	M									

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black											

